

předložená listina sice všechny náležitosti stanovené k vkladu v §§ 31 až 34 knih. zák., má-li však alespoň všeobecné náležitosti §§ 26 a 27 knih. zák. pro knihovní zápis. Ustanovení § 35 knih. zák. má však na mysli jen nedostatek formálních náležitostí nutných k vkladu (rozh. č. 10738 Sb. n. s.). Listina ze dne 13. března 1936 o postoupení přednosti však není Annou M. jako ustupující oprávněnou vůbec podepsána, takže není průkazem jejího přivolení v prospěch Roberta P. Rovněž nestačí, že hypotekární věřitelka Anna M. v jiné listině, totiž v tržové smlouvě ze dne 7. března 1933, uzavřené s jinou osobou, totiž s Pavlou H., prohlásila, že nová vlastnice nemovitostí — Pavla H. — je kdykoliv oprávněna zvýšiti do výše 60.000 Kč první hypoteku, předcházející zástavnímu právu za pohledávku Anny M., zavazujíc se zároveň podepsati i příslušné prohlášení o postoupení přednosti, neboť ani tím není formálním způsobem potřebným pro knihovní soud vykázan právní úkon ve prospěch Roberta P. Tím ovšem není rozhodnuto o hmotněprávní oprávněnosti sporného nároku.

Čís. 16286.

Ani prokurista s kolektivní prokurou (čl. 41 obch. zák.), ani obchodní zmocněnec (ředitel) akciové společnosti (čl. 47 obch. zák.) nemohou bez zvláštní obchodní plné moci k samostatnému jednání s účinky zmocnitele zavazujícími sjednati koupi pozemků se závazkem k jejich zastavení podnikem budovami do určité doby.

Ujednáním, jímž se kupitel nemovitostí zavázal prodávateli, že na koupených pozemcích zřídí určité budovy (podnik), při čemž časový postup staveb byl zůstaven na vůli kupiteli, nebyl pro kupitele stanoven právní závazek k započetí staveb ihned.

(Rozh. ze dne 8. září 1937, Rv I 122/36.)

Žalující městská obec L. přednesla, že jí žalovaná firma učinila roku 1917 nabídku, že hodlá v L. postavit hlavní provozovnu svého podniku, totiž elektrotechnickou továrnu s příslušnými budovami, a žádala, aby jí vyšla vstříc tržovou cenou za potřebné pozemky, patřící obci. Žalobkyně vyhověla uvedené nabídce a odpověděla, že jest ochotna všemožně vyhověti žalované firmě stran ceny za potřebné pozemky, rozhodne-li se žalovaná postavit zamýšlenou elektrotechnickou továrnu v L. Žalovaná se skutečně rozhodla pro postavení těchto budov v L., jednala dále o podmínkách smlouvy a ujistila ji, že se stavbou hlavní provozovny započne v době nejkratší. Předložila také začátkem roku 1918 plán továrny a ježto obec uznala, že by postavení továrny bylo pro ni samou výhodné, rozhodla se k prodeji pozemků potřebných k stavbě, a to za cenu velmi nízkou 50 h za 1 sáh, a kromě toho na žádost žalované firmy jí žalobkyně poskytla značné úlevy v placení obecních přírážek. Přes to však, že po jednání mezi zástupci sporných stran,

při němž byli ujišťováni zástupci obce ředitelem žalované firmy K-em o tom, že se stavbou se začne ihned, došlo o pozemcích k uzavření tržové smlouvy, v níž se žalovaná zavázala v odst. V., že kupuje pozemky, jež byly předmětem smlouvy, se závazkem, že na nich bude zřízena hlavní provozovna jejího podniku, kolonie úřednické a dělnické v rozsahu projektu, který prodávatelce byl předložen, při čemž časový postup staveb zůstává ovšem v dispozici toliko kupující firmě, nespĺnila žalovaná firma převzatou povinnost. Domáhá se proto, aby byla žalovaná uznána povinnou, postavit i zříditi na pozemcích č. kat., koupených od žalobkyně tržovou smlouvou ze dne 20. a 27. prosince 1918, hlavní provozovnu svého podniku i kolonii úřednickou a dělnickou, vše v rozsahu podle projektu, schváleného stavebním úřadem žalující obce a daného povolení téhož úřadu ze dne 28. května 1920, č. j. 789, a s touto stavbou započítí bez zbytečného odkladu do jednoho roku a řádně v ní pokračovati tak, aby stavba vůbec byla ukončena do desíti let. Proti žalobě namítla žalovaná mimo jiné, že nebylo nikdy smlouveno ani slíbeno žalující obci, že se stavbou započne ihned bez zbytečného prodlení, zejména že celý podnik hodlá zbudovati v době desíti let. Soud první stolice uznal podle žaloby. Odvolací soud zamítl žalobu. Důvody: Žalovaná firma formulovala obsah písemné tržové smlouvy, k níž dala souhlas, a přístupem žalující obce se smlouva stala perfektní. Z odstavce V. tržové smlouvy z 20. a 27. prosince 1919, o který v souzeném sporu jde, neplyne, že by žalovaná byla povinna začít se stavbou co nejdříve, nýbrž se po slovech, že žalovaná firma kupuje pozemky se závazkem zříditi na nich hlavní svou provozovnu s úřednickými a dělnickými koloniemi, dále praví, že časový postup staveb zůstává ovšem v dispozici jedině strany kupující (nyní žalované). Jest ovšem zjištěno, že ředitel K., který za žalovanou firmu s žalující obcí věc projednával, ujišťoval zástupce obce, když jim znění uvedeného odstavce nebylo dosti jasné, že žalovaná firma začne stavěti ihned. Než z toho jeho ujištění nevzešel v té příčině nějaký závazek žalované firmě. Svědek Otakar T. potvrdil a odvolací soud podle něho zjišťuje (§ 498 c. ř. s.), že ředitel K. byl sice oprávněn projednávat s žalující obcí tržovou smlouvu, že však nebyl oprávněn rozhodovati, ježto to bylo vyhrazeno správní radě (komitétu složenému ze zástupců žalované firmy a P. banky). To zjištění není v rozporu s jinými skutkovými zjištěními prvního soudu, a lze je proto učiniti. Jak již uvedeno, žalovaná firma učinila svůj smluvní projev v listině. V ní není o závazku stavěti ihned zmínky a naopak v jiném ustanovení jest kupující firmě vyhrazena dispozice o časovém postupu staveb. Proto i když se vychází ze všech zjištění prvním soudem učiněných, zejména, že žalovaná před uzavřením smlouvy i po něm projevovala, že začne stavět brzy, že také k tomu činila přípravy, že žalující obec jen se zřením na to vyšla žalované vstříc jak při stanovení tržové ceny, tak i v jiných směrech (prodej materiálu, úlevy přírážkové, součinnost obce k zřízení vlečky od dráhy a jiné) a že by jinak nebyla smlouvu uzavřela, nelze věc posuzovati jinak. To vše jsou pohnutky, které pro sporný závazek nemají významu, zejména když smlouvě samé není odporováno. Nejde tu o případ první věty

§ 904 obč. zák., aby se mohlo žádati plnění bez skutečného odkladu, nýbrž o druhou větu řečeného předpisu, kde dlužník zůstavil čas splnění své libovůli. Žalující obec nemá žalobního práva na splnění závazku stanoveného v první větě odstavce V. tržové smlouvy. Jde pak o závazek jednostranný, když se praví, že kupující koupené pozemky zastaví svou hlavní provozovnou, a proto možná nejasnost výhrady, že jen kupující určí časový postup staveb, nejde na její vrub resp. na její újmu podle § 915, poslední věta, obč. zák. Ostatně nejde o nejasné vyjádření, neboť tím se vyjadřuje, že žalovaná nechce býti vázána co do započetí a pokračování ve stavbě. Výklad, který tomu dává žalobkyně, je příliš úzký, nevystihující celý smysl oné výhrady. Svědci inž. Richard G. a Otakar T. správně také potvrdili, že se firma nechtěla vázati na určitý termín, a že proto byla ona výhrada pojata do smlouvy. Též to, co právě uvedeno, odvolací soud dodatečně zjišťuje. Jest vedlejší, že se ředitel K. k zástupcům obce v té příčině nevyjádřil, neboť skutečný projev žalované firmy jest v písemné smlouvě. Z toho, co řečeno, vyplývá, že žalobní nárok není odůvodněn.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Není vadnosti odvolacího řízení (§ 503 č. 2 c. ř. s.) ani rozporu se spisy (§ 503 č. 3 c. ř. s.), pokud se odvolací soud obíral otázkou rozsahu zmocnění inž. K. při jeho jednání se zástupci žalující obce a pokud učinil příslušné zjištění v tom směru, poněvadž žalobkyně opírá žalobní nárok o to, že se žalovaná smlouvou, sliby a ujišťováním zavázala, že na odprodaných pozemcích bude ihned stavěti hlavní provozovnu podniku, kolonie úřednické a dělnické po vykonání předběžných prací a že této povinnosti nesplnila. Poukazovala-li žalující obec, že jednání s jejími zástupci vedl za žalovanou inž. K., který je ujišťoval a vyvracel pochybnosti, kdy se stavbou bude započato, a vytýkala-li žalovaná firma v odvolání nesprávnost skutkového zjištění prvního soudu, dovůzujíc, že nevzala na sebe závazek ihned se stavbou započítí a ji do 10 let dokončiti ani dle tržové smlouvy ze dne 20. a 27. prosince 1918, ani dle skutečné, závazně projevené vůle oprávněných činitelů, pak bylo nutno k správnému posouzení právního závěru prvního soudu — nikoli skutkového zjištění —, zda žalovaná převzala takovýto závazek, vyřešiti právní otázku, zda inž. K. jakožto jednající osoba za žalovanou firmu byl jí zmocněn a oprávněn za ni takový závazek sjednati či nikoli. V té příčině zjištění učiněná odvolacím soudem jsou ve shodě s výpovědí svědka Otakara T., neodporují zjištěním prvního soudu a nebylo k tomu cíli potřebí opakování tohoto důkazu odvolacím soudem, neboť byl tu podklad v provedené, ale prvním soudem nevyužité výpovědi svědkově, a nelze tu ani důvodně mluvíti o novotě podle § 482 c. ř. s. Pokud dovolatelka poukazem na vlastnost inž. K. jako prokuristy (čl. 41 a násl. obch. zák.) anebo obchodního zmocněnce (čl. 47 obch. zák.) hledí dovoditi oprávněnost tohoto zástupce k právním jednáním žalovanou zavazujícím, přehlíží skutečnost dovolatelce poznatelnou a tudíž

nutně známou z předložených listin, že inž. K. jen spoluznamenal žalovanou firmu, máje kolektivní prokuru. Že by byl dostal od žalované pro souzenou věc zvláštní jinakou obchodní plnou moc k samostatnému jednání s účinky zmocnitelku zavazujícími, nebylo ani tvrzeno, naopak bylo zjištěno, že inž. K. byl pouze oprávněn pro jednání s trhovou smlouvou, avšak nemohl rozhodovati, to bylo vyhrazeno správní radě. Odporuje spisům dovolatelčina tvrzení, že Otakar T. doznal, že byl inž. K. zmocněn k projednání věci, tedy k meritornímu vyřízení, poněvadž onen svědek mluví jen o zmocnění »k projednání« věci, v čemž jest podstatný rozdíl. Článek 47 obch. zák. tu vůbec nelze užíti, poněvadž již v povahy věci plyne, že získání nemovitostí pro firmu a s tím spojený snad závazek k stavbě budov podniku žalované firmy nelze pokládati za druh jednání a právní úkon, které provozování obchodní živnosti toho druhu nebo provádění jednání toho druhu obyčejně s sebou přináší. Jest otázkou právní, zda a kdy se pohnutka k právnímu jednání stává podmínkou smlouvy (§ 901 obč. zák.), kteroužto otázku si musí vyřešiti soud podle zjištěných okolností. Nebyl-li v souzeném případě inž. K. zmocněn k závazným projevům pro žalovanou při jednání s dovolatelkou, nemohly jeho sliby a ujišťování, že žalovaná ihned započne se stavbou, míti právně závazného účinku pro žalovanou, neboť ji zavazuje jen to, co její oprávnění činitelé s dovolatelkou ujednali. Neprávem proto dovodil první soud, že dovolatelčiny pohnutky byly stranami položeny za základ smlouvy. Nesdílel-li odvolací soud v tom směru právní názor prvního soudu, neodchýlil se vůbec od skutkového zjištění a výtka rozporu se spisy není dovodná, a nezáleží na tom, že někteří svědci potvrzují, že hlavní podmínkou pro prodej pozemků bylo, že se začne na nich hned stavěti, neboť to nebylo vyjádřeno v trhově smlouvě jako smluvená podmínka, platná pro obě smluvní strany. Správně pokládal odvolací soud dovolatelčiny pohnutky za právně pro tento spor bezvýznamné. Pro právní posouzení žalobního nároku jest rozhodující znění čl. V. trhově smlouvy v odstavci 1. a 2., jež je mezi stranami nesporné. Podle prvního odstavce uvedeného článku koupila žalovaná pozemky se závazkem, že na nich zřídí hlavní provoznu svého podniku, kolonie úřednické a dělnické v rozsahu projektu, předloženého prodávajícímu. Tím byl žalované vymezen a pro ni stanoven účel prodeje uvedených pozemků, takže by jich pro jiné účely nesměla upotřebiti, tím byla co do účelového zařízení ve vlastnickém právu k pozemkům smluvně omezena ovšem jen časově. Naproti tomu v druhém odstavci se praví, že »časový postup staveb zůstává ovšem v dispozici jediné straně kupující«. Ani ze znění právě dotčeného odstavce, ani s hlediska vykládacích pravidel podle § 914 obč. zák. nelze dovoditi, že by tu byl založen právní závazek pro žalovanou k započítí staveb na koupených pozemcích ihned, nýbrž z toho se jen podává, že se žalované ponechává na vůli, kdy chce se stavbou počítí, a v jakém pořadí ji hodlá prováděti po případě skončiti, pro dovolatelku však nelze z toho vyčísti nějaké oprávnění, aby mohla na žalované vynucovati provedení takových staveb ve vymezeném čase. Poněvadž pak ústní přísliby inž. K. v té příčině žalovanou nevážou, jak bylo doličeno, schází podklad pro

nárok žalobní nejen s hlediska sporné tržové smlouvy, nýbrž i po stránce tvrzené ústní dohody, a odvolací soud správně věc posoudil po právní stránce. Soudu nepřísluší v souzeném případě určití podle slušnosti dobu plnění ve smyslu druhé věty § 904 obč. zák. pro nedostatek zákonných podmínek řečeného předpisu.

Čís. 16287.

Manželce, která učinila náklady na své léčení z vlastních prostředků, přísluší proti manželovi nárok podle § 1042 obč. zák., pokud náklad jest úměrný stavu, jmění a příjmům manželovým. Nezáleží na tom, že manželka byla již před sňatkem nemocna a že o tom věděla.

(Rozh. ze dne 8. září 1937, Rv I 1562/36.)

Srv. rozh. č. 12309 Sb. n. s.

Žalobkyně se na žalovaném manželu domáhá zaplacení 3.159 Kč s přísl. z důvodu náhrady nákladů, jež sama vynaložila na svou operaci a nemocniční ošetření, ač k jejich zaplacení byl povinen žalovaný jako její manžel. Soud první stolice zamítl žalobu. Odvolací soud uznal zčásti podle žaloby.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání žalovaného.

Důvody:

Podle § 91 obč. zák. jest manžel povinen obstarati své manželce slušnou výživu podle svého majetku a jí ve všech případech zastupovati. Výživou jest rozuměti nejen stravu, šaty, byt a ostatní životní potřeby, ale i útraty lékařského ošetřování a zdravotní péče vůbec. Tato povinnost plyne ze životního společenství a souvisí s určením životní míry manželčiny, jež má býti určena přiměřeně majetku manželovu. Ustanovení § 91 obč. zák. opravňuje tedy manželku, aby naléhala na plnění zákonné povinnosti manželovy, aby jí totiž poskytoval podle svého jmění výživu a při onemocnění i lékařskou pomoc (rozh. č. 12309 Sb. n. s.), a učinila-li manželka, jak zjištěno, náklad na potřebné léčení a operaci z vlastních prostředků, přísluší jí postižní nárok proti manželovi podle § 1042 obč. zák. Potřebu a nutnost sporných nákladů žalovaný nepopírá, nýbrž namítá pouze, že žalobkyně již před uzavřením sňatku byla nemocna a že o tom věděla. Ale ty skutečnosti ho nemohou zprostiti zákonné povinnosti. Vyživovací nárok manželčin jest omezen způsobností manželovou k plnění, a závisí proto žalobní nárok jen na tom, zdali učiněný náklad byl úměrný stavu, jmění a příjmům žalovaného. Po té stránce však nevytýkal dovolatel, že věc byla nesprávně posouzena, a ježto ostatní námítky nejsou rozhodující, nebylo bezdůvodnému dovolání vyhověno.